

Vald keelas hipilaagri

Antsla vald keelas sealse hipilaagri korraldamise, sest nii valla, terviseameti kui ka politsei hinnangul on tegemist avaliku üritusega. Laagriplatsil ehitati eile siiski ühiskööki ja tervitati uusi osalejaid kallistustega. **Delfi**

Robotite ligipääs kohtuinfole muutub raskemaks

Justiitsministeeriumis on valminud määruse eelnõu, mis vähendab avaandmete hulka kohtuistungite aegade avalikustamisel. Eelnõu eesmärk on

teha raskemaks automaatsed robotpäringud, millega on võimalik koostada suuri andmebaase, mille sisu ei ole enam riigi kontrolli all. **Delfi**

tagama neile inimestele kaitse,” hindas justiitsministeeriumi nõunik Kätlin-Chris Kruusmaa. „Estonia probleem on väga delikaatne ja tõenäoliselt oleks see õige süsteemi olemasolu korral juba ammu lahendatud.”

Üle aasta tagasi jõustusid samasugused vihjeandmiseseadused Lätis ja Leedus. Lätis võtab vihjeid keskselt vastu riigikantsleil.

MTÜ Korruptsioonivaba Eesti tegevjuht Carina Paju ütles, et ministeeriumi plaan vihjeandjate kaitse ühte seadusse kirjutada on positiivne, sest annab inimestele võimaluse info ühest kohast kätte saada. Kui eelnõu seaduseks saab, puudutab see Eestis peaaegu kogu töötavat elanikkonda.

Paju sõnul on probleem, et Eestis peetakse vihjeandmist tihti pealekaebamiseks. „Eks me iga kord, kui mõni uus vihje avalikkuse ette jõuab, näe seda, kuidas sildistatakse või häbimärgistatakse neid, kes on julgenud midagi öelda,” nentis ta.

„Teavitamine ei ole vihjeandjale kunagi lihtne, kuigi millegipärast arvatakse, et on. Tegelikult tekitab see väga palju dilemmasid ja kui vihjeandja on enda jaoks raske otsuse ära teinud ja siiski rikkumisest teatanud, siis ei tohiks teda sellise asja eest karistada.”

Uus seadus annab vihjeandjale esmase õiguskaitsete näiteks ka siis, kui tööandja või väärikaitse ise soovib teda hirmutada laimamise eest kohtusse andmisega.

Valekaebuste laiviini teket Paju sõnul karta ei maksa. Läti kogemuse näitab, et seni on riigikantseleisse saanud vihjeid umbes 70% vastanud eesmärgile. Ülejäänud kaebused on samuti olnud asjakohased, kuid tulnuks esitada mõne teise kanali kaudu.

Kuna töös on alles väljatöötamiskavatsus, on eelnõu loomises mitu aspekti lahtised.

Näiteks tuleks Korruptsioonivaba Eesti hinnangul lahendada küsimus, kas vihjaja saab kaitse ka siis, kui ta annab rikkumisest teada oma otsesele juhile, mitte vihjekanalisse. Samuti peaks tagama, et seadus kindlasti kohustaks vastu võtma ka anonüümseid vihjeid. Ühtlasi tuleks mõelda, mis saab siis, kui rikkumisest teatab näiteks üliõpilane, kel pole töösuhet, küll aga on alluvussuhe.

Paju hinnangul on seaduse loomise jooksul oodata vaidlusi. „See ei lähe riigikogus kindlasti kergelt, sest teema on poleemiline ja huvirühmade huvi hakkab olema suur. Järgmise pooleteise aasta jooksul saab sellest väga oluline protsess,” hindas MTÜ Korruptsioonivaba Eesti tegevjuht Carina Paju. ●

Aeg tahab lokulööjaid kättemaksu eest kaitsta

Justiitsminister Raivo Aeg tahab selle tõsiselt käsile võtta, et rikkumisest teatajad ei saaks hiljem tööandjalt karistada.

Fotod: Rauno Volmar, Tiit Blaht

Töökoha õigusrikkumisest teatajad ei pea tulevikus enam töökaotust ega survemeetmeid kartma.

Oliver Kund
uudised@epl.ee

Kui justiitsministeeriumi plaan luua eraldi seadus lokulööjate kaitseks saab teoks, ei pea ahistamise ohvrid või poliitilisel kohal lokulööjad (näiteks kantsler Illar Lemetti) tulevikus enam tõe rääkimise eest kartma töökaotust või muid survemeetmeid.

Kuigi rikkumisest teatajate tagakiusamise vältimiseks nõuab Euroopa Liidu mullusügisene direktiiv Eestilt niikuinii lisasamme, plaanib justiitsminister Raivo Aeg asja nõutust isegi põhjalikumalt ette võtta.

Kavas on luua teavitaja kaitse seadus, mis kohustaks ametiasutusi ja ettevõtteid seadma sisse teavituskanaali tööalastest rikkumistest teada andmiseks ning tagama vihjeandjatele anonüümset. Vihjeandja mistahes tagakiusamine – seda võib teha näiteks ülemus – muutuks tulevikus väärtekorras karistatavaks.

Eelnõu väljatöötamise kavatsus läks täna kooskõlastusringile. Seadus peab olema riigikogus vastu võetud 2021. aasta lõpuks. Juba praegu on aga selge, et sellest võib kujuneda

neda eeloleva poliitika-aasta üks tulisemaid aruteluteemasid, sest erimeelsused töötavad tekkida niihästi asutuste halduskoormuse küsimuses kui ka parteiline pidi.

„Eks sellele tule kriitikat kõvasti, on juba tulnud. Põhiline hirm on olnud, et hakatakse pealekaebamist soodustama ja see annab kaebajale immuniteedi, aga tegelikult see nii ei ole,” sõnas justiitsminister Aeg.

Lokulööja valib meetodi

Seadusemuudatus visandab Eestisse tulevikus kolm teavitusvõimalust: asutusesisene, asutuseväline ja avalik ehk näiteks ajakirjandusse pöördumine.

Kõik avaliku sektori asutused, vähemalt 50 töötajaga ettevõtteid ja üle 10 000 elanikuga kohalikud omavalitsused peavad sisse seadma asutusesiseseid teavituskanaale. Praktikas tähendab see kindlat inimest, näiteks siseauditorit, kelle juurde vihjaja saab minna ja kes tagab tema anonüümset. Süsteemi olemasolu hakkab kontrollima tööinspeksioon.

Sellest võib kujuneda eeloleva poliitika-aasta tulisemaid aruteluteemasid, kus on palju erimeelsusi.

Vihjet peab olema võimalik anda ettevõtte määratud viisil ja oma nime all või anonüümset. Saadud infot ei või asutus lihtsalt kalevi alla lükata, vaid rikkumisest teatajale tuleb anda tagasisidet mõistliku aja, näiteks ühe või kolme kuu jooksul.

Aegi sõnul tuleks esmalt proovida vihje edastada ja probleem lahendada asutuse sees. „Kui sellega hakkama ei saada või on rikkumise toimepanija ise juhtkonnast, siis jääbki üle ainult organisatsiooniväline teavitamine.”

Näiteks balletiartist, keda teatrijuht ahistab, saab tulevikus pöörduda vihjega kultuuriministeeriumi või tööinspeksiooni, poliitilise presisi alla jäänud kantslerit peaks aga kaitsma riigikantsleil. Neil on kohustus lokulööja anonüümset ja kaitse samal viisil tagada.

Kaitse laieneb ka ajakirjanduse poole pöörduvale teavitajale. Seda näiteks juhul, kui vihjele jäeti reageerimata, rikkumine on kiireloomuline ja vahetu ohuga, tekib survemeetmete rakendamise oht või on tõenäoline, et rikkumist ei käsitleta muidu tulemuslikult.

„See ei ole nagu kolmeastmeline kohtupidamine, et pead alustama maakohustust ja lõpetama riigikohtus. Loomulikult on inimesel alati õigus

Endine maaeluministeeriumi kantsler Illar Lemetti sai ametist priiks, sest julges avalikustada minister Mart Järviku nõuniku Urmas Arumäe halba valgusse seadnud kirjavahetuse.

pöörduda meedia poole. Mõõnan, et on juhte, kus on otstarbekam meediasse pöörduda,” ütles Aeg.

Tulevikus pole kaitse saamiseks tähtis, milline on vihjeandja motiiv. Näiteks kui riigiametist lahti lastud töötaja annab tõese vihje asutusesiseses korruptsiooni kohta, laieneb ka talle kaitse olenemata sellest, mis motiveeris teda suud avama. Eelnõu üks eesmärke ongi, et fookus peab olema sõnumil, mitte sõnumitoojal.

Seaduse kaitse tähendab rikkumisest teatajale seda, et teda ei saa taga kiusata. Näiteks jätta ilma preemiast, saata madalamale töökohale või sur-

vestada muul viisil. Kui tööandja nii käitub, saab ta vastutusele võtta. Survestatud infolekitaja saab võimaluse riigi õigusabile või hakkab teda esindama teine asutus. Trahvide ja karistuste täpsed suurus selguvad eelnõu kirjutamise käigus.

Samal ajal tuleb rikkumisest teatajal silmas pidada, et kaitse saamiseks peab tal olema vihje kohta põhjendatud kahtlus. Valekaebuste esitajatele kaitse ei laiene.

„Seda ei saa võtta nii, et see on kättemaksumalakas – kui midagi ei meeldi, siis kaeban,” ütles Aeg. Ka valekaebaja võib vastutusele võtta, näiteks avaldades tema isiku.

„Must pesu” jääks asutusse

Eestis on lühikese aja jooksul ühiskonda raputanud mitu lokulöömisjuhtumit. Viimasena kirjutas Eesti Ekspress tänavu, kuidas mitu tööinspeksiooni probleemidest avalikult rääkinud töötajat tundsid juhtkonna survet või koondati sootuks.

Estonia teatri juhi Aivar Mäega seotud ahistamisloos esines episood, kus töötajalt Mäe kohta kaebusi saanud usaldusisik vaibale kutsuti ja Mäe andis talle korralduse „jutud lõpetada”. Uus seadus peaks tagama, et rikkumisest teatajat poleks võimalik vaigistada.

„Neil mõlemal juhul peaks tulevane seadusemuudatus